

Letno poročilo

o delovanju Mladinske zveze Brez izgovora v letu 2019

V letu 2019 se je delovanje organizacije okrepilo, dosegli smo pomemben mejnik stalne ekipe zaposlenih in s tem večje stabilnosti organizacije. Pred tem smo imeli, tako kar se tiče članstva, kot števila projektov in načrtov, eksponentno rast, kar pomeni, da se je organizacija tudi hitro spreminjala. S tem smo imeli tudi nekaj izzivov, ki jih je bilo potrebno rešiti, zato smo v letu 2019 uspešno sistematizirali delovanje zveze.

V preteklem letu smo ponosni na številne rezultate, od ene redne zaposlitve smo v zadnjem obdobju povečali ekipo na trenutno 5 zaposlenih, kar je predvsem posledica uspešne pridobitve velikega projekta na področju preprečevanja zasvojenosti med mladimi s strani Ministrstva za zdravje in projekta na področju usposabljanja mladih za večjo zaposljivost s strani Urada Republike Slovenije za mladino in Evropskega socialnega sklada.

Nacionalna in mednarodna prepoznavnost organizacije

Prepoznavnost organizacije, tako nacionalno kot mednarodno, se je v zadnjih dveh letih znatno povečala, kar se kaže tudi s povečanim številom mednarodnih priznanj, kar nam dodatno potrди, da je naše delovanje uspešno in prepoznavno. V zadnjem letu smo dobili najvišjo nagrado za organizacijo, ki deluje na področju tobaka (nagrada "World No Tobacco Day Award"), tretjo nagrado Evropske komisije za področje dela z mladimi na zdravju ("European Health Day Award") ter prvo nagrado na področju dela z mladimi za zagovorništvo ("NCDA Award on Building Demand through Transformative Social Movements and Voices of Change"). UNESCO je naš program "Aktivisti Brez izgovora" izpostavil kot primer dobre prakse na njihovi uradni spletni strani.

Aktivni smo bili v mednarodnih mrežah YEU (Youth for Exchanges and Understanding), ENSP (European Network for Smoking and Tobacco Prevention), SFP (Smokefree Partnership), EPHA (European Public Health Alliance), YHO (International Youth Health Organization), HaT (Health and Trade Network) ter posredno preko YHO, tudi Eurocare (European Alcohol Policy Alliance). Pomembno je, da smo vključeni v to sfero zaradi dostopa do novih raziskav, usmeritev politik in pripravi vsebinskih predlogov. To je naši prispevek mladinskem dialogu in direktno dialogu z odločevalci in pripravljalci predlogov politik.

Udeležili smo se rednega letnega srečanja mreže YEU v Bruslju, in številnih strokovnih dogodkov na področju zdravja mladih (EUPHA konferenca v Franciji, EPHA dogodek v Bruslju, WHO forum o zasvojenostih v Ženevi, dogodka Združenih narodov o KNB v New Yorku in Evropskega zdravstvenega foruma Gastein). S pomočjo tega znanja smo tudi v Sloveniji so-organizirali dva mednarodna dogodka na temo mladih in KNB (kronične nenalezljive bolezni) - 1st NCD Youth Conference v Portorožu, in digitalnega marketinga mladim, Towards a digital space free from unhealthy product marketing.

Od leta 2018 naprej smo dosegli tudi preko 400 objav v glavnih slovenskih medijih, ki se niso osredotočale zgolj na en ali dva ključna dogodka organizacije, temveč so bile enakomerno razporejene.

Raziskave

Izvedli smo tudi številne raziskave o mladih z mladimi iz vidika zdravja - od študentske prehrane (prodajni avtomati, subvencionirana prehrana, zajtrkovanje in kuhanje), o dostopnosti tobaka in alkohola mladoletnim, o digitalnem oglaševanju mladim, oddaljenost prodajnih mest tobaka od vzgojno-izobraževalnih zavodov in analizirali stališča mladih v Sloveniji do alkohola, tobaka in konoplje. Rezultati teh raziskav so bili uporabljeni pri zagovarjanju politik, ki bodo mladim omogočila bolj zdravo okolje. Na področju mladinskih politik širše smo aktivno sodelovali z Mladinskim svetom Slovenije.

V letu 2019 smo tesno sodelovali tudi s Tržnim inšpektoratom RS in Fakulteto za družbene vede Univerze v Ljubljani, saj smo skupaj z našimi člani izvajali skrite nakupe, kjer smo preverjali prodajo tobačnih in alkoholnih izdelkov mladoletnim osebam. Projekt se je izkazal za zelo uspešen, saj je Tržni inšpektorat v obratih, kjer so bili prodani tobačni izdelki mladoletnim osebam, že ukrepal z globami oz. z odvzemom licenc za prodajo tobačnih izdelkov. Tudi naši člani so se zelo angažirali v sklopu tega projekta, saj so bili direktno vključeni v akcije, ob tem pa so vsi pridobili na samozavesti in samopodobi, saj so opazili, da je njihov trud pomemben za dobrobit družbe, v tem primeru specifično mladih.

Skupaj z Zvezo potrošnikov Slovenije smo izvedli raziskavo "Študent, več kaj ješ?", kjer smo raziskovali vsebino prehranskih avtomatov na fakultetah vseh treh slovenskih javnih univerz. Sodelovali smo tudi v sklopu tiskovnih konferenc, kjer smo izpostavili neprimerno izbiro prehranskih izdelkov v avtomatih, kjer prevladujejo sladki in slani prigrizki ter sladke pijače. Ker se je projekt izkazal kot zelo uspešen, smo se dvostransko dogovorili, da bomo nadaljevali s sodelovanjem.

Zagovorniške aktivnosti in kampanje

V letu 2019 smo nadaljevali tudi z našimi zagovorniškimi aktivnostmi na področju javnega zdravja in trajnostnega razvoja. S pomočjo enako mislečih organizacij nam je tako uspelo prepričati odločevalce na Odboru za zdravje Državnega zbora, da niso podprli predloga zakona, ki bi že sprejet zakon na področju implementacije enotne embalaže za tobačne izdelke prestavili za tri leta. To izkazuje, da so naši zagovorniški pristopi učinkoviti in v interesu mladih.

Dodatno smo delali tudi na razvoju področja duševnega zdravja, kjer že izvajamo različne strokovne delavnice za krepitev pozitivne samopodobe, za preprečevanje vrstniškega nasilja, za preprečevanje zasvojenosti ter za krepitev socialnih kompetenc. Vodja prijavljenega projekta se je priključila ekspertni skupini za duševno zdravje MSS, kjer soustvarjamo skupno mladinsko strategijo za to področje, prav tako pa se je udeležila srečanja WHO in non-state actors v Muskatu v Omanu na temo spodbujanja dela na področju kroničnih nenalezljivih bolezni in duševnega zdravja.

Brez izgovora je v 2019 skupaj z drugimi partnerskimi organizacijami lansiral uspešno socialno-marketinško kampanjo na nacionalni ravni proti normalizaciji pitja alkohola z imenom "Ker alkohol ni mleko". Kampanja se je izkazala kot zelo uspešna, kar je potrdilo tudi Ministrstvo RS za zdravje. To je bila naša prva večja in odmevnejša kampanja na področju socialnega marketinga, kar je dodatna vzpodbuda, da še naprej razvijamo podobne socialno-marketinške kampanje in tako prispevamo k rešitvi skupnih družbenih izzivov.

Preventivno in mladinsko delo

V zadnjem letu smo v Brez izgovora popolnoma sistematizirali in tako izboljšali eno ključnih področjih našega delovanja - vstniške in strokovne delavnice na osnovnih in srednjih šolah. Pri vrstniških programih s področja tobaka in alkohola so izvajalci naši člani, torej mladostniki, ki sovrstnikom podajajo znanje o tobaku, alkoholu in elektronskih cigaretah prek izvedbe preventivnih delavnic. Drugi večji segment delavnic so strokovni programi, ki pokrivajo področje vrstniškega nasilja, iger na srečo, konoplje, zasvojenosti s spletom, samopodobe in druge. Ti programi so bili pripravljene s strani strokovnega kadra in v sodelovanju z zavodom Nora - Logout, ki prav tako izvaja strokovne programe za preprečevanje prekomerne uporabe spleta ter spletnega nasilja. Na tak način ozavestimo in vplivamo na vedenje osnovnošolcev in srednješolcev ter s takim pristopom delujemo preventivno. V povprečju s strokovnimi in vrstniškimi programi izvedemo 5,5 delavnic vsak dan ter s tem dosežemo več kot 3.000 otrok in mladih letno.

Preko partnerstva s Fakulteto za družbene vede smo izvedli učinkovno vrednotenje programov mladinskega dela preko skupinskih pogovorov z različnimi skupinami aktivistov Brez izgovora. V poročilu so zaključili, da organizacija Brez izgovora Slovenija ponuja alternativni pogled na način življenja in nudi mladostnikom znanja in veščine, da se lahko zoperstavijo pritiskom družbe na področju uporabe tobaka, alkohola in drugih substanc. V organizaciji dobijo aktivisti nove prijatelje in s tem podporni sistem svojim prepričanjem, tj. da se lahko zabavaš tudi brez uporabe opojnih substanc. Tisti, ki so v organizaciji že dlje časa, izpostavljajo, da so si skozi leta sodelovanja z organizacijo, pridobili samozavest. To je posledica številnih aktivnosti, ki jih organizacija izvaja za in s svojimi aktivisti (usposabljanje v retoriki in javnem nastopanju, upravljanje s časom, vrstniške delavnice, itn.). Preko teh aktivisti razvijajo različne veščine, krepijo različne sposobnosti, ki jim pomagajo tudi v vsakdanjem življenju.

Učinkovno vrednotenje strokovnega programa Martin Krpan je pokazalo izboljšanje čustvenih in socialnih kompetenc. Učinkovno vrednotenje programa Hvala kaže na večjo senzibilizacijo učencev na področju medvrstniškega nasilja, a da bi bil program še bolj učinkovit bi ga morali podaljšati in izboljšati vprašalnik merjenja stališč, namesto zgolj pojavnosti nasilja v šoli.

Na novo smo začeli s programom dela za študente, ki jih zanima preventivno delo z učenci in dijaki, kar dodaja novo možnost za mladinsko delo študentom, da pridobijo izkušnje pri delu z mladimi.

Do sedaj smo imeli kar nekaj izkušenj z organizacijo taborov za otroke in mlade, saj vsako leto, vključno z letom 2019, za naše člane organiziramo No Excuse Summer Camp. Skupaj z ZPM Moste Polje smo v preteklosti organizirali poletne taborne za mlade z manj priložnostmi, po uspešni sezoni v letu 2019 pa smo se odločili, da imamo dovolj znanja in izkušenj za organizacijo več taborov v lastni režiji.

Organizirali smo dve konferenci za naše člane, njihove starše in partnerske organizacije. Posodobili smo kompetenčne modele za aktiviste, vodje in mentorje. Posodobili smo tudi mobilno aplikacijo Youthbox s številni metodami in aktivnosti za zdravo mladinsko delo, ki je dostopna tudi preko spletne strani: <https://www.noexcuse.si/toolbox>.

Nassim Djaba,

predsednik Mladinske zveze Brez izgovora Slovenija